EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2011.12.2.
COM(2011) 849 végleges

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

2011. évi helyzetértékelés az „Innovatív Unió” megvalósításáról

1. AZ INNOVÁCIÓ MEGKERÜLHETETLENSÉGE

Az Európa 2020 stratégia Innovatív Unió[1] elnevezésű kiemelt kezdeményezése egy 34 konkrét kötelezettségvállalás köré épülő integrált innovációs stratégia. Célja – az innováció tág értelemben vett fogalmára alapozva, ami a magán-, állami és harmadik szektorokat[2] egyaránt felöleli – annak biztosítása, hogy az innovatív ötletek növekedést és munkahelyeket teremtő új áruk és szolgáltatások formájában a gyakorlatban is megjelenjenek.

Az Innovatív Unió első évében a gazdasági és pénzügyi válság új fázisába ért. A gazdaság különböző ágazataiban fennáll a fellendülés megtorpanásának veszélye, a közbizalom pedig megrendült. Nagy a nyomás abba az irányba, hogy a gazdasági növekedés jövőbeli forrásai területén fogják vissza a beruházásokat.

Egyre nagyobb ütemben helyeződik át ugyanakkor nyugatról keletre a gazdasági hatalom. Az Innovatív Unió eredménytáblája és az Innovatív Unió versenyképességi jelentése[3] kiemeli, hogy Európa kutatási és innovációs teljesítménye az elmúlt években nem fejlődött kielégítő mértékben, így tovább szélesedett a bennünket az Egyesült Államoktól, valamint Japántól elválasztó, már most is jelentős innovációs szakadék. Ezenkívül Kína, India és Brazília elkezdett gyorsan felzárkózni az EU-hoz; az utóbbi öt évben teljesítményüket évről évre 7, 3, illetve 1%-kal javították, gyorsabb ütemben, mint az Európai Unió.

Ez a jelentés az alábbi megállapításokat teszi, illetve szemlélteti:

– az innováció a legjobb segédeszköz ahhoz, hogy az európai gazdaságot visszaállítsuk a helyes pályára, és kezelni tudjuk a világgazdaság társadalmi kihívásait; az Innovatív Unió célkitűzéseinek elérése – azaz a ránk nehezedő innovációs kényszer – még fontosabbá és sürgetőbbé vált, mint az elmúlt évben;

– az Innovatív Unió figyelemre méltóan indult, erős támogatást kapott ugyanis az Európai Parlamenttől[4], az Európai Tanácstól[5] és a Versenyképességi Tanácstól[6];

– összességében jelentős előrelépés történt az Innovatív Unióra vonatkozó 34 kötelezettségvállalás elindítása terén. Az érdekelt felekkel lefolytatott széles körű egyeztetés alapján – az előzetes terveknek megfelelően – jogalkotási

---

1 Az Európa 2020 stratégia kiemelt kezdeményezése – Innovatív Unió, SEC(2010) 1161

2 A harmadik szektorba igen sokféle szervezet tartozik, amelyek a piaci és az állami szektor között helyezkednek el.

3 Az Innovatív Unió 2010. évi eredménytáblája, www.proinno-europe.eu and Innovation Union Competitiveness report 2011 http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm?section=competitiveness-report&year=2011; A versenyképességi teljesítmény tagállami szintre lebontott elemzése is feltárta, hogy számos tagállamnak fel kell gyorsítania innovációs erőfeszítéseit: SEC(2011) 1187.

4 2010/2245 INI EP-állásfoglalás, 2011. 4. 27.

5 2011. 2. 4-i következtetések

6 A Versenyképességi Tanács 2010. 11. 26-i következtetései

javaslatok születtek, valamint kísérleti fellépések beindítására és tesztelésére került sor[7];

– A Bizottság az EU növekedésösztönző programjának támogatása érdekében javasolja a kutatási, innovációs és oktatási beruházások növelését. A Horizont 2020 javaslat az Innovatív Unió kötelezettségvállalásai közül számosat átvesz.

– Jó úton halad azon feltételek megteremtése, amelyek az ötlettől a piaci forgalmazásig vezető utat hivatottak kikövezni. A Bizottság már elő is terjesztett jogalkotási javaslatokat az egységes szabadalmi oltalomra és a szabványalkotási folyamat korszerűsítésére vonatkozóan.

– A Bizottság egyértelmű felhatalmazást kapott arra, hogy az Európai Kutatási Térség 2014-ig történő kiegészítése érdekében intézkedéseket indítványozzon. Nyilvános konzultáció indult, amelynek célja, hogy 2012 közepéig javaslatot dolgozzanak ki egy olyan EKT-keretrendszerre, amely igen hatékony és integrált kutatási rendszert hoz létre Európában.

– Ezért a következő végrehajtási fázisra vonatkozóan az jelenti a kihívást, hogy a szereplők vállaljanak kollektív felelősséget az Innovatív Unió teljesítéséért, fogadják el a Bizottság által előterjesztett javaslatokat, továbbá a határozott politikai vállalásokat nemzeti és uniós szinten egyaránt ültessék át cselekvéssé.

E jelentés középpontjában a 2011. évi legfontosabb szakpolitikai intézkedések állnak. Az Innovatív Unió 34 kötelezettségvállalásának rövid helyzetértékelése a mellékletben található, részletesebb információ az Innovatív Unió Tájékoztatási és Adatfeldolgozási Rendszerén (I3S) keresztül történő konzultáció során kapható, mely rendszer a http://i3s.ec.europa.eu/home.html internetes címen érhető el.

A jelentést az „Európa 2020 – Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája” többi kiemelt kezdeményezésével és a 2011 áprilisában elfogadott egységes piaci intézkedéscsomaggal összefüggésben kell értelmezni[8]. Ezek ugyanis egymáshoz kapcsolódnak, és kölcsönösen erősítik egymást.

2. NÖVEKEDÉS ÉS MUNKAHELYTEREMTÉS AZ INNOVÁCIÓ RÉVÉN

2.1. Európa ellenállóbbá tétele a válsággal szemben

Azok a kihívások az uniós politikai program mozgatórugói, amelyekkel az államháztartás, a gazdasági egyensúlytalanságok és a növekedést ösztönző reformok terén nézünk szembe[9].

Bizonyos jelek azt mutatják, hogy ha az oktatás, a kutatás és az innováció iránti erős költségvetési elkötelezettséghez — az intelligens költségvetési konszolidációhoz[10] —

---

7 pl. nyilvános konzultáció a kutatás és az innováció jövőbeli uniós finanszírozásáról, az Európai Kutatási Térségről, a közbeszerzési politika korszerűsítéséről és más témákról.

8 Közlemény: „Egységes piaci intézkedéscsomag. Tizenkét mozgatórugó a növekedés serkentéséhez és a bizalom növeléséhez”, COM(2011) 206 final.

9 José Manuel Barroso, Az Unió helyzete, 2011. szeptember 28.

innovációbarát üzleti környezet társul, azzal Európa igen hatékonyan kilábalhat a válságból.

Megfigyelhető, hogy általában azok a tagállamok, amelyek hagyományosan többet fektetnek be a kutatás-fejlesztésbe és az oktatásba, jobban átvészelték a közelmúltban lezajlott gazdasági válságot (lásd az 1. ábrát). A kutatás-fejlesztésbe és az oktatásba irányuló beruházások növelik annak az esélyét, hogy a válság kedvezőtlen hatása csillapítható legyen, ugyanakkor a fellendülés bekövetkezésekor eszközt kínálnak a gyors visszatérésre.

A növekedés helyreállítása és az európai polgárok jólétének javítása mint célkitűzések eléréséhez azonban egy sor olyan szakpolitikai intézkedés szükséges, amely befolyásolja az innováció keretfeltételeit és a termékpiacok hatékony és eredményes működését. Bizonyos jelek ezen a téren is arra utalnak, hogy a jobb keretfeltételekhez erőteljesebb fellendülés (lásd a 3. ábrát) és hosszabb távon nagyobb gazdasági növekedés társul[11].

---

10 Az „intelligens" költségvetési konszolidáció a jövőbeli növekedés forrásaira irányuló beruházások védelmét és megerősítését jelenti, a kutatás, innováció és oktatás mint növekedésbarát kiadások kijelölése mellett.

11 A lineáris interpoláció jelzi az ábrákon található változók közötti összefüggést. A statisztikailag jelentős korrelációs együtthatók a következők: 0,66 a kutatás-fejlesztés és a GDP között, és 0,39 az üzleti környezetre vonatkozóan. A buborék mérete mutatja a gazdaság méretét (az Európai Unió GDP-jéből való részesedés mértéke szerint). Az Eurostat-adatok forrása a „Tudományos és technológiai mutatók" c. kiadvány. A keretfeltételek mérése a Világbank „Üzleti vállalkozások" jelentésében megadott sorrend szerint történik. Egy átlagos ötéves befektetést veszünk alapul a korábbi beruházásokra vonatkozóan, amennyiben az arányosan mért kutatás-fejlesztés viszonylagos stabilitást mutat (a GDP felett). Az 1. és 2. ábra a korreláció alapján igazolja az állításokat, míg a komolyabb eseti értékeléshez mélyrehatóbb ökonometriai elemzésre lenne szükség számos további gazdasági és intézményi tényező alapján (pl. utolérési hatás).

1. ábra: Kutatási-fejlesztési beruházások és a gazdasági fellendülés

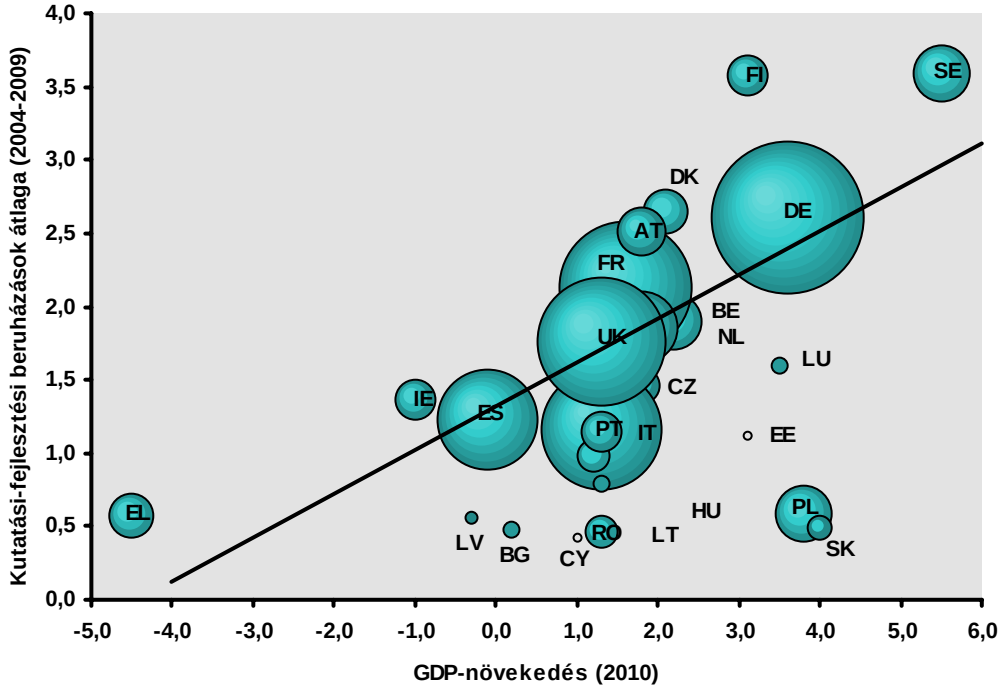

Megjegyzés: (1) Málta és Szlovénia nem látható az ábrán.

2. ábra: A gazdálkodási környezet és a gazdasági fellendülés

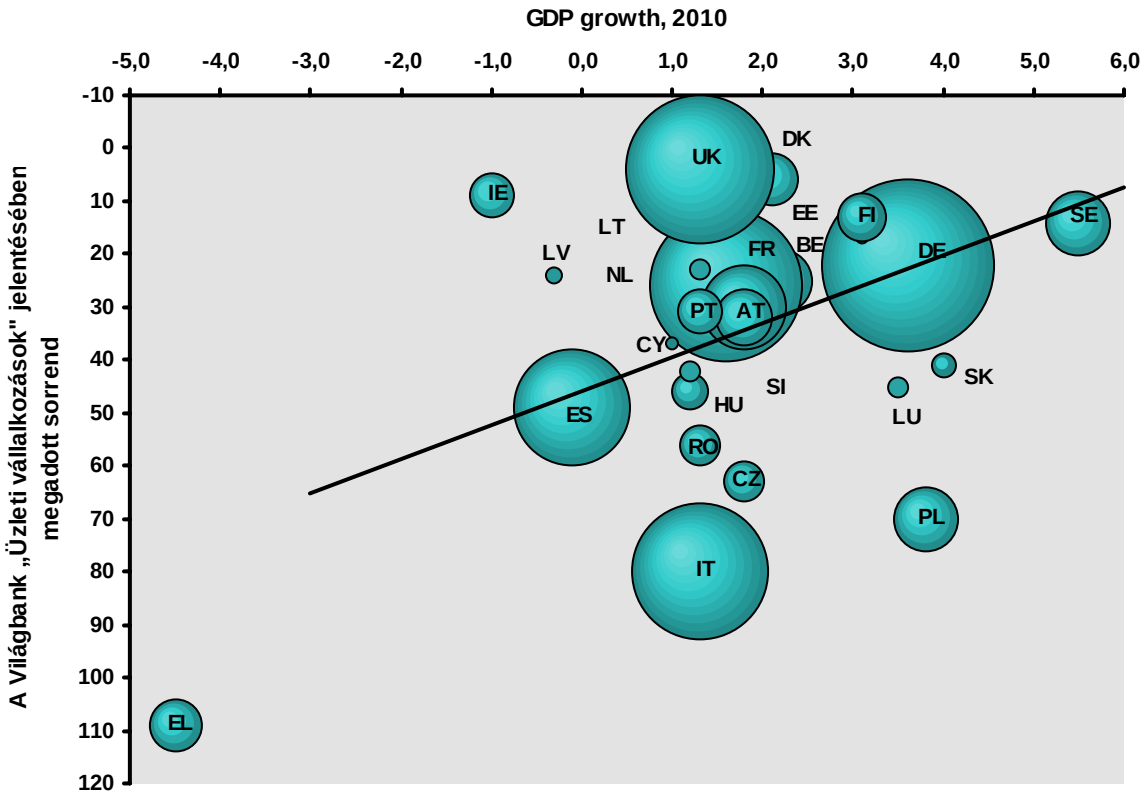

Megjegyzés: (1) Bulgária nem látható az ábrán.

Forrás: A DG RTD-JRC saját számításai az Eurostat és a Világbank sorrendre vonatkozó adatai alapján

2.2. A nemzeti kutatási és innovációs rendszerek reformja

A tagállamokat felkérték arra, hogy értékeljék innovációs rendszereiket és politikáikat[12], amelyeknek az Európa 2020 stratégiához is illeszkedniük kellene.

A nemzeti reformprogramok összességében intézkedések olyan széles skáláját tartalmazzák, ami jó kiindulópont az innováció ösztönzéséhez. Ahogyan azonban a Bizottság az első „európai szemeszter" alatt kiadott szakpolitikai iránymutatásában megállapította, a nemzeti programok sokszor nem túl ambiciózusak és konkrétak. Az EU 3%-os kutatási-fejlesztési ráfordítási célkitűzésének eléréséhez további erőfeszítések szükségesek, és a tagállamoknak – a jövőbeli növekedés fenntartása érdekében – többet kell tenniük a kutatásra és az oktatásra irányuló kiadások, valamint a kulcsfontosságú infrastruktúrák védelméért és priorizálásáért[13].

A kutatással és az innovációval kapcsolatban meghirdetett reformokból bizonyos tendenciák kiolvashatók (néhány példát kiragadva):

---

12 Az Innovatív Unió 33. sz. vállalása.

13 Közlemény: „A gazdaságpolitikai koordináció első európai szemeszterének lezárása", COM(2011) 400 végleges.

(1) A tagállamok többsége jelenleg is javítja kutatási és innovációs irányítási struktúráit és stratégiai iránymutatását, amihez gyakran a két szakpolitikai terület fokozatos integrálása és egyes kiválasztott területeken fokozott közfinanszírozás társul. Ebben a fázisban azonban csak nagyon kevés ország veszi tervbe kifejezetten fő prioritásként a társadalmi kihívásokat.

- Németország jelenlegi frissíti „High-tech stratégia 2020" elnevezésű programját azzal a céllal, hogy erősítse a kutatás és az innováció iránti keresletet – nagyobb hangsúlyt fektetve a társadalmi kihívásokra;

- Spanyolország átfogó megközelítést alkalmazva, új Tudományos, technológiai és innovációs törvénnyel és a közelmúltban elfogadott nemzeti innovációs stratégiával reformálja meg kutatási és innovációs politikáját;

- Szlovákia kormánybiztost nevezett ki a tudásalapú gazdaság témakörében, és két hivatalt hozott létre a kutatási és innovációs szakpolitikai intézkedések végrehajtására.

(2) A tagállamok többsége foglalkozik a kutatási és innovációs keretfeltételek javításával, illetve a kutatás és az innováció – elsősorban kutatási-fejlesztési adóadóügyi ösztönzőkkel történő – jobb pénzügyi támogatásának megteremtésével, valamint az innovatív kkv-k különböző formákban történő támogatásával, a kockázati tőkét is beleértve. Egyre több tagállam fordít figyelmet a keresleti oldal által vezérelt innovációra vonatkozó szakpolitikai eszközökre, különösen a közbeszerzésre[14]. Eddig csak néhány ország alkalmazott olyan megközelítést, amely integrálni szeretné a keresleti és a kínálati oldal által vezérelt eszközöket.

- Belgium felemelte a kutatásra és az innovációra vonatkozó adójóváírás mértékét, és ösztönzők bevezetését tervezi tudományos alapokon működő új társaságok alapítására és fejlesztésére, amelyek nagyvállalatokból kinőtt vállalkozások, vagy kutatóintézetekből kinőtt cégek.

- Dánia az állami és a magánszektor együttműködését támogató programokba integrálta a keresleti oldallal kapcsolatos vonatkozásokat. Létrehozta az Üzleti Innovációs Alapot, amely a zöld növekedés terén és a jóléti területeken támogat üzleti lehetőségeket.

- Lengyelország képzési intézkedéseket vezetett be, amelyek 500 ajánlatkérőt, 1500 kkv-képviselőt és 1000 üzleti közvetítő szervezetet céloznak meg, hogy a nevezettek fokozottabban szerezzenek be innovatív termékeket és szolgáltatásokat közbeszerzés útján.

A szinergiák jobb feltárása, valamint a kockázatok és az erőforrások fokozottabb egyesítése érdekében meg kell fontolni az uniós szintű kezdeményezésekkel való összehangolást.

---

[14] A keresleti oldal által vezérelt európai innovációs szakpolitikák tendenciáival kapcsolatban további információk a közelmúltban közzétett alábbi jelentésben találhatók: http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/_getdocument.cfm?doc_id=7011

(3) A kutatás-fejlesztésre megállapított költségvetések tekintetében csupán néhány tagállam – például Dánia, Franciaország, Németország és Svédország – indított új finanszírozási kezdeményezéseket, míg mások – például Szlovénia – a kutatási és innovációs strukturális alapokból különítenek el jelentős részt erre a célra. Úgy tűnik, hogy a kutatási-fejlesztési pénzeszközök növelése iránt elkötelezett országok egyben azok az országok is, amelyek az Innovatív Unió cselekvési területeivel összhangban a legkülönbözőbb növekedést ösztönző intézkedéseket fontolgatják, és máris jelentős vagy feltörekvő innovációs szereplők.

- Franciaország a 2009–2014-es időszakban további 21,9 milliárd eurót fektet be a felsőoktatásba és a kutatásba („Investissements d'Avenir" kezdeményezés);

- Németország elkötelezett a kutatási és oktatási állami költségvetések 12 milliárd euróval történő növelése iránt a 2010–2013-as időszakban;

- Szlovénia a strukturális alapoknak a kutatás-fejlesztésre és innovációra fordításán keresztül növeli kutatási-fejlesztési költségvetését.

Egy állami kutatási-fejlesztési ráfordításokkal kapcsolatos, közelmúltban készített felmérés[15] tanúsága szerint olyan lemaradó innovátorok, mint Románia, Bulgária és Lettország, valamint olyan mérsékelt innovátorok, mint Magyarország, Lengyelország és Szlovákia, ambiciózus politikai kötelezettségvállalásokat tesznek a kutatási-fejlesztési ráfordításokkal kapcsolatban. Ezzel ellentétben a követő innovátorok[16] és a mérsékelt innovátorok[17] többsége a közelmúltban elkezdte csökkenteni ilyen irányú tevékenységét, vagy ezt szándékozik tenni.

Egyértelműen fennáll a tagállamok közötti innovációs szakadék mélyülésének veszélye. Fontos, hogy a lemaradó innovátorok tartsák fenn a közelmúltban tett pozitív vállalásaikat, az átlagos innovátorokat pedig fel kell szólítani arra, hogy ne csökkentsék tovább a kutatási-fejlesztési állami beruházásokat, és kezdjék el tervezni, hogyan nyerhetik vissza elvesztett lendületüket. Csak így teljesülhetnek Európa kutatással és innovációval kapcsolatos ambiciózus céljai.

2.3. Több és jobb európai finanszírozási eszköz a kutatás és az innováció céljára

Az Innovatív Unió arra törekszik, hogy kihívások által motivált, ésszerű és egyszerűsített uniós kutatási és innovációs finanszírozást hozzon létre. A Bizottság az Európa 2020 stratégia költségvetésére tett javaslatában[18] előirányozza, hogy a jövőben az uniós költségvetés jelentősen elmozdul a kutatás és innováció irányába, a jelenlegi kutatási és innovációs programokat ugyanis egyetlen stratégiai keretrendszerben, a Horizont 2020-ban egyesíti, és a teljes innovációs ciklust így finanszírozza[19]. Az Innovatív Unió számos vállalását a Horizont 2020-ba is beemelték, ilyenek a következők: fokozott összpontosítás a társadalmi kihívásokra, erőteljesebb megközelítés alkalmazása a kkv-kkal kapcsolatban, az innováció piaci

---

15 Az Európai Kutatási Térséggel foglalkozó bizottság (ERAC) 2011. évi kérdőíve az uniós tagállamok és a társult államok kutatási-fejlesztési beruházásairól és szakpolitikai intézkedéseiről.

16 Ausztria, az Egyesült Királyság, Észtország, Hollandia, Írország, Luxemburg, Szlovénia.

17 Görögország, Olaszország, Portugália, Spanyolország.

18 COM(2011) 500 és SEC(2011) 867 és 868, 2001. 6. 29.

19 Az Innovatív Unió 6. és 7. vállalása.

megjelenésének erősebb támogatása, többek között közbeszerzéssel, szabványalkotással, valamint kölcsönből és saját tőkéből való finanszírozással[20]. A jelenlegi keretprogramra (7. keretprogram) vonatkozóan számos egyszerűsítő intézkedést már 2011 elején bevezettek, a Horizont 2020 program pedig még kiterjedtebb egyszerűsítést tartalmaz.

Ezzel párhuzamosan a jelenlegi uniós kutatás- és innováció-finanszírozás is már az Innovatív Unió prioritásaira összpontosít. A Bizottság a Horizont 2020 programmal kísérleti jelleggel új megközelítést vezet be annak érdekében, hogy tapasztalatokat szerezzen, és lehetővé tegye a programban foglaltak zökkenőmentes elterjesztését. Ez a helyzet például a kis- és középvállalkozásokat célzó új eszközzel[21], amely a korai szakaszban lévő, magas kockázatú kutatással és innovációval kapcsolatos finanszírozási rest hivatott betölteni, ösztönzi az áttörést jelentő innovációkat, és növeli a kutatási-fejlesztési eredmények kiaknázását. A „Marie Curie ipari vállalatok és egyetemek közötti partnerségek és átjárási lehetőségek" program keretében, amelynek kifejezett célja, hogy hidakat építsen a tudományos világ és a vállalkozások között, a projektekben részt vevő vállalkozások 50%-a kkv. Egy másik példa erre a kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzés, valamint innovatív termékek és szolgáltatások közbeszerzésének támogatása. 2012 és 2013 tehát a kísérletezés éve és a tevékenységek finomhangolásának éve lesz.

A 2013 utáni kohéziós politika fokozottan a kutatásra és az innovációra összpontosít. A Bizottság vonatkozó jogalkotási csomagját 2011. október 6-án fogadták el. A támogatás feltétele az intelligens specializációra vonatkozó olyan nemzeti vagy regionális stratégia megléte, amely megfelel a jól teljesítő nemzeti vagy regionális kutatási és innovációs rendszerek jellemzőinek[22]. Ezenkívül a régióknak egy minimális részt el kell különíteniük az Európai Regionális Fejlesztési Alapból a kutatással és innovációval, a kkv-kkal és az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdasággal kapcsolatos három beruházási prioritás céljára. Általános szabály szerint az említett három prioritásra nemzeti szinten elkülönítendő minimális összegnek a fejlettebb és az átmeneti régiókban legalább az Alap 80%-ának, a kevésbé fejlett régiókban pedig legalább 50%-ának kell lennie[23].

2.4. Partnerség a társadalmi kihívások kezelése érdekében

Az erők szétforgácsolása és a változás lassúságának leküzdése érdekében az Innovatív Unió meghirdette az európai innovációs partnerségeket[24], ami a teljes

---

20 Különösen az Innovatív Unió 6. és 7. vállalása, de a 10., 16., 17., 20. és 27. vállalás is.

21 2011 februárjában az Európai Tanács felkérte a Bizottságot hogy vizsgálja meg egy SBIR-szerű (a kis- és középvállalkozások innovatív kutatásait támogató) rendszer megvalósíthatóságát.

22 A Közös Stratégiai Kerethez tartozó Európai Regionális Fejlesztési Alapra, Európai Szociális Alapra, Kohéziós Alapra, Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletjavaslat, COM(2011) 615.

23 Az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és „a növekedést és munkahelyteremtést szolgáló beruházás" célkitűzésről szóló egyedi rendelkezésekről szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletjavaslat, COM(2011) 614.

24 Az Innovatív Unió 29. vállalása

innovációs ciklus szereplőit mozgósítja a különféle ágazatokban egy átfogó cél – a társadalmi kihívásokra választ adó innovatív megoldások felgyorsítása – érdekében. 2011-ben az elképzelést az „Aktív és egészséges időskor” témájára vonatkozó kísérleti európai innovációs partnerséggel tesztelik. A partnerség célja az egészséges életévek számának kettővel való növelése az Európai Unióban 2020-ig, amivel Európa háromszorosan nyerne:

- javul az európai polgárok – különösen az idősebbek – egészségi állapota és életminősége;
- az egészségügyi és szociális ellátórendszerek fenntarthatósága és hatékonysága támogatást kap; és
- a jobb üzleti környezet, amely megteremti a növekedés és új piacok meghódításának alapját, fokozza az uniós ipar versenyképességét.

A Tanács[25] és a Parlament[26] egyaránt üdvözölte az európai innovációs partnerségek célkitűzéseit, és támogatta a kísérleti program elindítását, amelynek célja az elképzelés tesztelése és megvalósítása legjobb módjának megállapítása. Az „Aktív és egészséges időskor” program irányításának és folyamatainak első értékelése[27] azt mutatja, hogy a kísérleti program az előkészítő szakaszban igen sikeresen mozgósította az érdekelt feleket. Arra is rávilágított, hogyan tudja egy európai innovációs partnerség erősíteni kutatási és innovációs prioritásaink koherenciáját, és hogyan tudja koncentrálni, ésszerűsíteni és egyszerűsíteni fellépéseinket, rámutatva ugyanakkor azokra az intézkedésekre, amelyek áthidalják a hiányosságokat, és felgyorsítják az innovációk bevezetését. Egyértelművé tette, hogy az európai innovációs partnerségek nem váltják fel a meglévő kezdeményezéseket vagy eszközöket, illetve lépnek azok helyébe, és nem helyettesítik a meglévő intézményi döntéshozatali mechanizmusokat.

Az „Aktív és egészséges időskor” stratégiai végrehajtási tervét 2011 novemberében adták ki. A terv egy sor kiemelt területet jelöl meg, az azonnali végrehajtásra irányuló legfontosabb intézkedéseket is beleértve. Más európai innovációs partnerségek is kidolgozás alatt állnak: „Alapanyagok” a biztonságos és fenntartható árukra, "Mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság" a versenyképes és fenntartható mezőgazdaság erősítésére, " "A vízfelhasználás hatékonysága” az európai polgárok, ipar és mezőgazdaság szükségleteinek biztosítására ebből a létfontosságú erőforrásból, és a fő energetikai kihívások kezelésével foglalkozó „Intelligens városok”.

2.5. A lehető legnagyobb társadalmi és területi kohézió megvalósítása

Az összes régió bevonása és az „innovációs megosztottság” elkerülése érdekében az Innovatív Unió a strukturális alapok jobb kihasználását javasolja a kutatás és az innováció céljára, javasolja továbbá kísérleti tevékenységek folytatását a szociális

---

25 Az Európai Tanács 2011. 2. 4-i ülése; a Versenyképességi Tanács 2010. 10. 26-i és 2011. 3. 9-i következtetései.

26 Az Európai Parlament 2010. 11. 11-i határozata és 2011. 5. 11-i jelentése.

27 Bizottsági szolgálati munkadokumentum: „Az aktív és egészséges időskorra vonatkozó kísérleti európai innovációs partnerség; első tapasztalatok az irányítással és a folyamatokkal kapcsolatban”, SEC(2011) 1028.

innováció és a közszféra innovációja terén, az uniós finanszírozási programokban a szociális innováció érvényesítése mellett[28].

2011 júniusában a Bizottság „intelligens szakosodási platformot”[29] indított, amely egyesíti az egyetemek, kutatóközpontok, regionális hatóságok, a vállalkozások és a bizottsági szolgálatok szakértelmét[30] annak érdekében, hogy a nemzeti és regionális kormányok könnyebben kialakíthassák és végrehajthassák az intelligens szakosodásra vonatkozó stratégiájukat. Megerősítik a Horizont 2020 és a kohéziós politika közötti interakciót, többek között a Horizont 2020 program szerinti kiegészítő intézkedéseken keresztül, amelyek célja a részvétel kiszélesítése, a hálózatépítés támogatása, a politikákkal kapcsolatos tanulás és a tanácsadás.

2011 márciusában a Bizottság elindította a szociális innovációval kapcsolatos európai kezdeményezést[31], amelynek célja a szociális innovátorok támogatása új termékek és szolgáltatások létrehozásában, valamint olyan új munkamódszerek kifejlesztése, amelyek társadalmi értéket hoznak létre, és a szervezetekre és a fogyasztókra egyaránt hatással vannak. A kezdeményezés segíti a finanszírozás és a know-how telepítését, hogy a szociális innováció eljusson az elképzeléstől a projektig, sőt egy új vállalkozásig. A szociális innováció egyben az egyik olyan eszköz, amelyet a Bizottság által 2011. október 25-én elfogadott „Társadalomtudatos vállalkozás” kezdeményezésről szóló közlemény is alkalmaz[32]. Ez a kezdeményezés 11 cselekvést határoz meg, amelyek támogatják a szociális vállalkozási tevékenység és ágazat növekedését Európában, például a finanszírozás, a jogi keret elfogadása, a címkézés (ezen keresztül a tudatosság növelése és a láthatóság) és a közbeszerzés terén. Az Európai Unió a hetedik keretprogramon keresztül már finanszíroz a szociális innovációval kapcsolatos jelentős kutatási tevékenységeket, és a szociális innováció a Horizont 2020 által célzott társadalmi kihívások kezelésében is fontos szerepet játszik majd.

A közszféra innovációjának jobb megértése érdekében a Bizottság kidolgozza az európai közszektor első innovációs eredménytábláját, amely 2012-től lesz elérhető. A közszférának élnie kell az innovációval, és példát kell mutatnia. A kormányoknak proaktívan elő kell mozdítaniuk az innovációt és a vállalkozó szellemet, hogy a polgárok és a vállalkozások több és jobb szolgáltatáshoz és infrastruktúrához jussanak – fokozott költséghatékonyság mellett. E cél eléréséhez a közszférának – ahelyett, hogy csupán a kutatás-fejlesztés pártolója lenne – vásárlóerejét az innováció iránti keresleti „húzóerővé” kell alakítania. Igen sokféle európai elképzelés és jó példák vannak az igazgatás valamennyi szintjén.

A szociális partnerekkel még nem került sor konzultációra arról, hogyan lehet a tudásalapú gazdaságot elterjeszteni az összes foglalkozási szinten és az összes ágazatban[33].

---

28 Az Innovatív Unió 24., 25., 26. és 27. vállalása.

29 http://ipts.jrc.ec.europa.eu/activities/research-and-innovation/s3platform.cfm

30 A példák közé tartozik a Regionális Innovációs Monitor (http://www.rim-europa.eu/), illetve az Európai Klasztermegfigyelő Központ (http://www.clusterobservatory.eu/index.html).

31 www.socialinnovationeurope.eu

32 A Bizottság „Társadalomtudatos vállalkozás” kezdeményezésről szóló közleménye, SEC(2011) 1278.

33 Az Innovatív Unió 28. vállalása.

3. AZ EURÓPAI TUDÁSALAP ERŐSÍTÉSE ÉS A SZÉTTAGOLTSÁG CSÖKKENTÉSE

3.1. A legtehetségesebb emberek megszerzése Európa számára

Ahhoz, hogy elegendő létszámú magas színvonalon képzett munkaerő álljon rendelkezésre, az Innovatív Uniónak vonzó szakmai életpályát kell kínálnia, és le kell bontania az ágazatok és országok közötti mobilitás akadályait. Az előrejelzés szerint a magasan képzett emberek iránti kereslet 2020-ig csaknem 16 millió fővel nő Európában[34].

Az oktatási és képzési rendszerek jelentik a kiindulópontot. 2011 szeptemberében[35] a Bizottság a felsőoktatás modernizálásával kapcsolatban reformstratégiát terjesztett elő, amelyben a következők is szerepelnek: a férőhelyek számának növelése; a tanítás minőségének javítása, a tananyag és az oktatási programok hozzáigazítása a szélesebb értelemben vett gazdaság változó igényeihez; több kutató képzése; a kutatás, az oktatás és az innováció közötti kapcsolatok javítása.

A tudásintenzív gazdaság alapját a kutatók alkotják. Az Európai Uniónak a 3%-os kutatás-fejlesztés-intenzitási cél eléréséhez a becslések szerint egymillió új kutatói állásra van szüksége – nagyobbrészt a magánszektorban. A tagállamokat felhívták arra, hogy dolgozzanak ki nemzeti stratégiát elegendő számú kutató képzésére, amellyel a nemzeti kutatási-fejlesztési célok elérhetők, és segítsék elő a vonzó munkakörülmények teremtését[36]. A Bizottság szorosan nyomon követi a fejleményeket, és 2012 tavaszán először értékeli az előrehaladást.

Annak érdekében, hogy az EU vonzóbb legyen a harmadik országokból érkező tehetséges emberek számára, a Bizottság 2012-ben monitoringjelentést készít a tudományosvízum-irányelv alkalmazásáról[37]. Egy közelmúltban készített tanulmány rámutat, hogy az irányelv alapján kiadott engedélyek száma jelentősen emelkedett: a 2007-es 237-ről 3713-ra 2010-ben. Összességében viszont a bekapcsolódás továbbra is viszonylag csekély, és csupán hat tagállamban koncentrálódik.

Abból a célból, hogy segítse a hallgatókat és a kutatókat a tanulási és munkalehetőségekről való tájékozódásban, lehetővé tegye az intézmények számára erősségeik meghatározását és fejlesztését, és támogassa a politikaalkotókat hatékony oktatási, kutatási és innovációs stratégiák kidolgozásában, a Bizottság 2012-ben kezdeményezést indít egyetemek felhasználóorientált, többdimenziós rangsorolása [38] és egy átlátható információs eszköz megvalósítására, amelynek első eredményei 2013-ban várhatók.

Azzal a céllal, hogy az innovációs készségek terén mutatkozó hiányosságok kezelése érdekében összehozza az üzleti és a felsőoktatási szférát, a Bizottság 2011-ben elindította a „tudásfejlesztési szövetségekre” vonatkozó kísérleti projektet[39]. A

---

34 Bizottsági munkadokumentum az európai felsőoktatási rendszerek közelmúltbeli fejleményeiről, SEC(2011) 1063, 30. o.

35 A Bizottság közleménye az európai felsőoktatási rendszerek modernizálására vonatkozó menetrendről, COM(2011) 567.

36 Az Innovatív Unió 1. vállalása.

37 Az Innovatív Unió 30. vállalása.

38 Az Innovatív Unió 2. vállalása.

39 Uo.

beérkezett 94 javaslat közül kiválasztott három projekt új tananyag és kurzusok tervezését, az oktatás és a tudásátadás innovatív módszereinek kidolgozását tűzi célul, és az interdiszciplinaritás, a vállalkozási tevékenység és az erősebb üzleti partnerségek irányába történő elmozdulás révén segítséget nyújt az egyetemeknek a modernizálásban. Ezek a kísérleti projektek hasznos betekintést nyújtanak a 2013 utáni „Erasmus mindenkinek" programba.

3.2. Az Európai Kutatási Térség létrehozása

Rendkívül fontos a jól működő Európai Kutatási Térség megvalósítása, amelyben a kutatók, a tudományos tudás és a technológia szabadon áramolhat[40]. Ha az elégtelen együttműködés és koordináció különféle rendszerszintű hibákkal párosul, annak következtében az európai kutatási rendszer egésze jelentősen alulteljesít. Ha viszont az együttműködés és a koordináció növekszik, az EKT fellendíti a versenyt, ami hozzájárul a kiválósághoz.

Az Európai Tanács 2011. február 4-i következtetéseivel a tagállamok világosan elkötelezték magukat az EKT 2014-ig történő létrehozása mellett. Jelenleg folyik a konzultáció az érdekelt felek között annak érdekében, hogy 2012-ben olyan EKT-keretrendszerre és támogató intézkedésekre tegyenek javaslatot, amely eltávolítja az akadályokat a mobilitás és a határokon átnyúló együttműködés útjából[41]. Az EKT-keretrendszer célja a tagállami és uniós kutatási politikák, programok és tevékenységek koherenciájának és kompatibilitásának javítása.

A keretrendszer kialakítása során figyelembe veendő témák között szerepel a doktori képzés minősége, a kutatók mobilitása, a kutatást végző szervezetek határokon átnyúló működése, a kutatási eredmények terjesztése, felhasználása és átadása, a kutatási infrastruktúrák, valamint a nemzetközi együttműködési stratégiák és fellépések következetessége[42].

A kutatók életpályájának segítése és mobilitásának fokozása szempontjából kritikus kérdések kezelése érdekében számos uniós kezdeményezést és eszközt vezettek be:

(a) Annak biztosítására, hogy több doktorandusz kapjon jobb képzést és szerezzen megfelelőbb készségeket ahhoz, hogy könnyebben dolgozzon más országokban, foglalkoztatási ágazatokban és tudományágakban, a Bizottság javaslatot tett az innovatív doktori képzésről szóló európai alapelvekre[43]. Ezen elvek referenciakeretet nyújtanak a meglévő legjobb gyakorlat alapján[44]. Iránymutatást adnak az európai és nemzeti kutatók képzésének finanszírozásához, ugyanakkor megőrzik az intézmények és a doktoranduszok rugalmasságát és autonómiáját. Az európai doktori képzés minőségének fokozása érdekében a Bizottság a Marie Curie-fellépések keretében két új doktori kezdeményezést indított útjára, amelyek közvetlenül a doktori

---

40 Az Innovatív Unió 4. vállalása.

41 http://ec.europa.eu/research/era/consultation/era_consultation_en.htm

42 Lásd az EKT-keretrendszerre vonatkozó nyilvános konzultációt kísérő dokumentumot: http://ec.europa.eu/research/consultations/era/consultation_era.pdf

43 Lásd: COM(2011) 567.

44 Kifejezésre jutnak bennük az Európai Egyetemek Szövetsége (EUA) salzburgi elvei, a tagállamok helyes gyakorlata és a Marie Curie-fellépések.

programokban bevezetendő innovatív tantervekkel foglalkoznak: az európai ipari doktorátust és az innovatív doktori programokat.

(b) A különböző foglalkoztatási ágazatokban és országokban az életpálya-struktúrák jobb összehasonlíthatósága, továbbá a felsőoktatás, az ipar és más foglalkoztatási területek közötti mobilitás előmozdítása érdekében a Bizottság támogatja a kutatói életpályák európai keretrendszerét. A keretrendszer referenciapontként szolgál a kutatók és a munkáltatók számára: az életpálya négy különböző szakaszában rögzíti a szükséges kompetenciákat[45]. A bevált gyakorlatoknak a kutatók képzésével és szakmai előmenetelével kapcsolatos terjesztése érdekében a Marie Curie társfinanszírozási mechanizmus eddig 81 programot támogatott regionális, nemzeti és nemzetközi szinten. Az első eredmények magas szintű normák bevezetését mutatják a kutatói életpályákra és foglalkoztatási feltételekre vonatkozóan.

(c) A kutatói szakma vonzerejének növelése és a mobilitás megkönnyítése érdekében a Bizottság iránymutatást nyújt az egyetemeknek és más munkáltatóknak, akik európai kiegészítő nyugdíjalapot kívánnak létrehozni a kutatók számára. Egy ilyen alap fellendítené a munkaerő mobilitását, mivel megkönnyítené a kutatók számára, hogy egy másik országban, más munkahelyen való elhelyezkedés esetén magukkal vigyék kiegészítő nyugdíjvagyonukat. Az ez iránt érdeklődő munkáltatóknak 2012-ben létre kell hozniuk a konzorciumot, az alapok pedig várhatóan 2013-ban kezdik meg működésüket.

(d) A kutatók felvételi eljárásai nyíltabbá és átláthatóbbá tételének biztosítására a bizottsági szolgálatok – a tagállamokkal szoros együttműködésben – első lépésként közös stratégiát[46] dolgoztak ki az üres kutatói álláshelyeknek az EURAXESS állásportálon történő meghirdetése fellendítésére[47]. A tagállamoknak fokozottan törekedniük kell annak biztosítására, hogy az összes államilag finanszírozott kutatói álláshelyet nyíltan, online meghirdessék, és az intézmények nyílt felvételi eljárást alkalmazzanak.

Úttörő kutatási és innovációs eredményekhez egyre inkább világszínvonalú kutatási infrastruktúra szükséges. Az Innovatív Unió 2015-re célul tűzte ki, hogy befejezi vagy legalább elindítja a Kutatási Infrastruktúrák Európai Stratégiai Fóruma (ESFRI) által meghatározott kiemelt európai kutatási infrastruktúrák 60%-ának kiépítését[48]. A 48 kiemelt projektből 10 végrehajtási fázisban van, és további 16 a végrehajtási fázis felé halad, azaz 2012 végére a cél 54%-a teljesül.

A kutatási keretprogram az összes ESFRI-projekt előkészítő fázisát, és korlátozottabb mértékben végrehajtási fázisukat is támogatja. A strukturális alapokat mobilizálják a kiemelt kutatási infrastruktúrák kiépítési fázisának befejezéséhez. Például 236 millió eurót használnak fel a strukturális alapokból az Extreme Light Source (ELI) csehországi Beamlines-üzemének megépítésére. A Bizottság

---

45 R1) pályakezdő kutató, R2) elismert kutató, R3) tapasztalt kutató, valamint R4) vezető kutató.

46 A munkahelyekkel kapcsolatos stratégiát 2010 novemberében az EKT humánerőforrás- és mobilitási irányítócsoportja jóváhagyta.

47 http://ec.europa.eu/euraxess/index.cfm/jobs/index

48 Az Innovatív Unió 5. vállalása.

Romániának és Magyarországnak is tanácsokat ad azzal kapcsolatban, hogy hogyan mobilizálják a strukturális alapokat az ELI ezen országokban létesítendő további részeihez.

Az ESFRI kutatási infrastruktúrái jó példák arra, hogy az Európai Unió és tagállamai hogyan működnek együtt és egyesítik erőforrásaikat közös európai érdekű projektekhez.

A Bizottság segítséget nyújt a tagállamoknak abban, hogyan használják fel az európai kutatási infrastruktúráért felelős konzorciumot (ERIC) mint a páneurópai kutatási infrastruktúrák létrehozásának jogi keretét. Az első ERIC-státuszt 2011 márciusában ítélték oda az egészségre, az öregedésre és a nyugdíjba vonulásra vonatkozó európai felmérésnek (SHARE), amelynek segítségével az öregedés európai társadalmakra gyakorolt hatása jobban megérthető.

3.3. Az Európai Innovációs és Technológiai Intézet mint az innovációs irányítás modellje Európában

Az innovációs ciklus jobb integrálása érdekében az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT) új típusú partnerségekben – tudományos és innovációs társulásokban – hozza össze a fenntartható energia (*InnoEnergy* társulás), az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és a változás enyhítése (*Climate* társulás), valamint a jövőbeli információs és kommunikációs társadalom (*EIT IKT-laborok*) területével foglalkozó felsőoktatási intézményeket, kutatási szervezeteket és vállalkozásokat.

A vállalkozások létrehozása terén már látszanak az első eredmények (öt induló vállalkozás 2011. január óta), és az InnoEnergy társulás 155 résztvevővel már meg is szervezte az első EIT által támogatott mesterkurzust. 2011 végéig a Bizottság elfogadja az EIT stratégiai innovációs menetrendjét[49]. A menetrend középpontjában a három meglévő társulás megerősítése és fokozatosan új társulások létrehozása áll, mely utóbbiak a főbb társadalmi kihívásokkal foglalkoznak majd a horizont 2020 célkitűzéseivel összhangban.

4. A JÓ ÖTLETTŐL A PIACI TERMÉKIG VAGY SZOLGÁLTATÁSIG

A vállalkozások állnak az innováció középpontjában, mivel ők derítik fel a piaci lehetőségeket, és e lehetőségek megragadása érdekében ötleteket dolgoznak ki innovatív megoldásokra. Az európai vállalkozók azonban számos akadállyal és hátrányos keretfeltétellel szembesülnek, amikor egy ötletből piaci terméket vagy szolgáltatást próbálnak előállítani. Az Innovatív Unió kész arra, hogy szisztematikusan lebontsa ezeket az akadályokat, és megteremtse az innováció egységes piacát.

Európának kiegyensúlyozottabb kereslet-kínálati gazdaságpolitikai kombinációra van szüksége[50], amit gyorsabb és korszerűbb szabványalkotás, megfizethetőbb

---

49 Az Innovatív Unió 9. vállalása.

50 Lásd még a „Vezető piacok” kezdeményezést: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/lead-market-initiative/final-eval_en.htm

szabadalmak, innovatív termékek és szolgáltatások nagyobb volumenű közbeszerzése, a tőkéhez való jobb hozzáférés és valódi európai tudáspiac jellemez.

Ezek voltak a bizottsági fellépés prioritásai 2011-ben, és a Bizottság által már elfogadott egységes szabadalmi oltalomra és szabványalkotásra vonatkozó javaslatokkal kapcsolatban is jelentős az előrelépés. Lemaradás két vállalással kapcsolatban van ezen a területen: a kulcsfontosságú területekre vonatkozó szabályozási keretek felülvizsgálata, az ökoinnovációval összefüggő területekkel kezdve, és az ökoinnovációs cselekvési terv[51], amelyet 2011 decemberében terjesztenek elő.

4.1. A finanszírozáshoz való hozzáférés javítása

Megfelelő beruházókat találni – ez különösen a fiatal, a tudást előtérbe helyező vállalkozások számára kritikus lépés az üzleti tevékenység stratégiai bővítése irányában. A beruházók között hatóságok is gyakran megtalálhatók, amelyek támogatási rendszereken keresztül csökkentik az innovációhoz kapcsolódó kockázatot, illetve magánkockázatitőke-tulajdonosok, akik részvénytőke fejében készpénzjuttatással látnak el induló vállalkozásokat.

A GDP-hez viszonyított kockázatitőke-befektetés az Amerikai Egyesült Államokban négyszer magasabb, mint az Európai Unióban. Ezenkívül az európai befektetések elaprózódnak, hiszen az európai kockázatitőke-befektetési alapok kétszer annyi vállalatba fektetnek be, mint amerikai társaik.[52] A Bizottság év végéig kezdeményezést kíván előterjeszteni egy új európai kockázatitőke-rendszerre vonatkozóan, amely lehetővé teszi, hogy a kockázatitőke-alapok egyetlen bejelentés alapján mind a 27 tagállamban tőkebevonást hajtsanak végre[53]. A Bizottság törekszik minden olyan adójogi bánásmód elkerülésére, amely hátrányosan kezeli a határokon átnyúló kockázatitőke-befektetéseket, továbbá az adminisztratív terhek csökkentésére. Ez a kkv-k finanszírozáshoz való hozzáférésének javítására irányuló, tágabb értelemben vett bizottsági cselekvési terv részét képezi.

Ezenfelül a Bizottság a British Business Angels Association elnökét egy szakértői csoport vezetőjévé nevezte ki. A szakértői csoport feladata ajánlások kidolgozása arra vonatkozóan, hogy hogyan találjanak egymásra az innovatív cégek és a megfelelő befektetők[54]. A csoport 2012 folyamán teszi közzé megállapításait.

A jelenlegi kockázatmegosztó finanszírozási mechanizmus [55] és a versenyképességi és innovációs program (2007-2013) szerinti pénzügyi eszközök jelentős növekedést eredményeztek a magánfinanszírozásban, és a Horizont 2020 és a vállalkozások

---

51 Az Innovatív Unió 15. és 18. vállalása.

52 Kelly R. (2011): The performance and prospects of European Venture capital, European Investment Fund („Az európai kockázati tőke, az Európai Beruházási Alap teljesítménye és kilátásai"); 2011/9. sz. munkadokumentum, EIF Research & Market Analysis

53 Az Innovatív Unió 11. vállalása.

54 Az Innovatív Unió 12. vállalása.

55 A kockázatmegosztó finanszírozási mechanizmust 2007 közepén hozták létre mint a 7. keretprogram szerinti új hitelalapú finanszírozási eszközt.

versenyképességére és a kkv-kra irányuló, a 2014–2020-as időszakra vonatkozó program tovább bővíti ezek körét[56].

A Bizottságnak az állami támogatásra vonatkozó fő célkitűzésével – „kevesebbet és jobban" – összhangban az állami támogatás GDP-hez viszonyított mértéke csökken, miközben a kutatásra, fejlesztésre és innovációra fordított állami támogatás továbbra is egyenletesen nő, most már az erre a területre fordított közkiadások csaknem egytizedét teszi ki. Augusztusban a Bizottság áttekintette annak a keretrendszernek a működését, amely az állami támogatásokat irányítja ezen a területen[57]. A következő lépés a széles körű konzultáció, amely a jelenlegi keretrendszer 2013-ban történő felülvizsgálatának előkészítését segíti.

4.2. A szellemi tulajdon értékének védelme és növelése; a kreativitás fellendítése

Mivel Európában a szabadalmaztatás igen költséges és bonyolult eljárás, az Innovatív Unió egyik célja az, hogy az első uniós szabadalmakat 2014-ben ki kell adni[58], az innovatív termékekhez és szolgáltatásokhoz fűződő szellemi tulajdonjogok kiaknázását pedig elő kell segíteni[59]. A Bizottság – törekedve arra, hogy a szellemi tulajdont alkotó vagyonra vonatkozó politikák tekintetében kiegyensúlyozott, stratégiai megközelítést alkalmazzon – 2011 májusában programtervezetet fogadott el a szellemi tulajdon egységes piacának megteremtésére vonatkozóan[60].

Miután 2011 márciusában a tagállamok nem tudtak megegyezni az uniós szabadalomról, a Bizottság olyan jogalkotási csomagra tett javaslatot, amely egy kisebb területre vonatkozó egységes szabadalmi oltalomról szól[61]. A csomagot egy 25 tagállam alkotta csoport kérésére válaszul dolgozták ki; ezek a tagállamok úgy döntöttek, hogy fokozottan együttműködnek annak érdekében, hogy átlendüljenek az egységes szabadalom létrehozásával kapcsolatban több évtizede fennálló politikai holtponton. A javasolt jogalkotási csomag minden európai cég számára kedvező, mivel 80%-kal is csökkentheti a szabadalmaztatás költségeit Európában. Míg jelenleg az egész Európai Unióra kiterjedő szabadalmi oltalom költségei (a fordítást is beleértve) a 32.000 eurót is elérhetik, a 25 tagállamban egységesen érvényes európai szabadalom esetében – egy átmeneti időszakot követően – 680 euróra csökkenhetnek. A politikai megállapodásnak 2012 közepére meg kell születnie.

Annak érdekében, hogy elősegítse a szabadalmak és engedélyek valódi európai tudáspiacának létrejöttét[62], a Bizottság – az Európai Tanács felkérésére – a

---

56 Az Innovatív Unió 10. vállalása.

57 Az Innovatív Unió 13. vállalása; bizottsági szolgálati munkadokumentum, „Mid-term review of the R&D&I framework" (A kutatási-fejlesztési és innovációs keretrendszer középtávú áttekintése), 2011. 8. 10. http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/rdi_mid_term_review_en.pdf

58 Az Innovatív Unió 14. vállalása.

59 Lásd még az Európai Tanács 2011. február 4-i következtetéseit, amelyekben felkérik a Bizottságot, hogy tárja fel egy olyan szellemi tulajdonjogokra vonatkozó eszköz kifejlesztésének lehetőségeit, amely növeli a szellemi tulajdonjogok értékét.

60 A Bizottság közleménye: A szellemitulajdon-jogok egységes piaca, COM(2011) 287 végleges.

61 Az Európai Parlament és a Tanács rendeletjavaslata az egységes szabadalmi oltalom létrehozásának területén megvalósítandó megerősített együttműködésről, valamint a Tanács rendeletjavaslata az alkalmazandó fordítási szabályokról, COM(2011) 215 és 216 végleges.

62 Az Innovatív Unió 22. vállalása.

szellemitulajdon-jogok uniós szintű valorizációs eszközével kapcsolatban számos lehetőséget megvizsgált. 2011 folyamán egy szakértői csoport és egy vizsgálat foglalkozott a kiaknázatlan európai szabadalmak mennyiségének meghatározásával, e szabadalmak innovációs potenciáljának, valamint a potenciális kezdeményezések erősségeinek és gyengeségeinek megállapításával, a szellemitulajdon-jogok pénzügyi piacának létrehozását is beleértve. E munka következtetéseit az év vége előtt közzéteszik[63]. A Bizottság ezek alapján 2012-ben vitát kezdeményez a tagállamokkal a további intézkedésekről.

Az Innovatív Unió az innováció tág értelemben vett fogalmát szeretné elfogadtatni, amelybe az üzleti modellek, a tervek és kreatív ötletek, valamint a szolgáltatási innovációk is beletartoznak. Ehhez olyan új szakpolitikák és eszközök szükségesek, amelyek kifejezett célja Európa kreatív potenciáljának hasznosítása. 2011 decemberében az Európai Bizottság létrehozza a Kreatív Iparágak Európai Szövetsége[64] ágazatközi politikai kezdeményezést, amely elmélyíti a politikai párbeszédet a nemzeti és regionális politikaalkotók között, teszteli az új eszközöket, és serkenti a kreatív iparágak, valamint a kreatív iparágakat hasznosító egyéb ágazatok több és jobb támogatását.

Végül egyre nagyobb a kereslet olyan termékek iránt, amelyek egyszerű használhatóságukkal és kiváló megjelenésükkel tűnnek ki. A Bizottság létrehozta az Európai Tervezési Vezetőtestületet[65], amely javaslatokat tesz arra, hogyan erősíthető a tervezés szerepe az európai innovációpolitikákban[66].

4.3. A szabványalkotás felgyorsítása és korszerűsítése

A gyorsan elfogadott, egységes európai és nemzetközi szabványok igen fontosak az innováció előmozdítása szempontjából a gyorsan változó piacokon. 2011 júniusában a Bizottság szabványosítási csomagot terjesztett elő[67], amelynek célja ez európai szabványosítási jogszabályok és politika korszerűsítése a jelenlegi és jövőbeli kihívásokkal szemben.

A szabványalkotási eljárásokat 50%-kal fel kell gyorsítani annak érdekében, hogy jobban tudjanak reagálni a gyors technológiai haladáshoz kapcsolódó igényekre. A Bizottság és az európai szabványosítási testületek most vitatják meg a 2020-ra kitűzött cél eléréséhez szükséges teljesítménymutatókat. A szabványosítási igények jobban jelezhetők előre, ha éves munkaprogramban kijelölik a prioritásokat, valamint ha előretekintő vizsgálatokat végeznek. Ezenkívül a csomagban egy könnyű és gyors módszer is szerepel a globális szinten megállapított IKT-szabványok elismerésére, ami egyre fontosabb például az európai közbeszerzési döntéshozók számára. 2013-ig a Bizottság megkezdi az európai szabványosítási rendszer független vizsgálatát. A

---

63 A szakértői csoport, közzététel előtt álló jelentéseit, illetve a jövőben megjelenő vizsgálati jelentéseket lásd a következő weboldalon: http://ec.europa.eu/enterprise/index_en.htm

64 Az Innovatív Unió 19. vállalása.

65 A tagjait lásd: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/design-creativity/edii_en.htm

66 Az Innovatív Unió 19. vállalása.

67 A Bizottság közleménye: Stratégiai elképzelés az európai szabványokra vonatkozóan; Rendeletjavaslat az európai szabványosításról, COM(2011) 311 és 315 végleges.

Bizottság a kutatási keretprogramban is folytatja a szabványosítás jobb integrációjára irányuló munkát[68].

4.4. Az államháztartás erejének az innováció szolgálatába állítása

Becslések szerint 2009-ben az Európai Unió GDP-jének 19,4 %-a[69] volt közbeszerzéssel érintett, ami azt jelenti, hogy a közbeszerzésben óriási lehetőség rejlik az uniós innovációk piacra juttatása szempontjából, a közbeszerzés támogathatja a legnagyobb fogyasztói és katalizátorhatásokat, ennélfogva az innovatív cégek komoly előnyre tehetnek szert a globális piacokon. Ezt a lehetőséget azonban nemigen használják ki az Európai Unióban. Egy közelmúltbeli értékelés szerint[70] a vizsgált ajánlatkérők 22%-a jelezte, hogy közbeszerzési stratégiájukban és eljárásaikban szerepel az innováció.

A Bizottság javaslatát, miszerint a tagállamok és a régiók különítsenek el egy részt költségvetésükben innovatív termékek és szolgáltatások közbeszerzés keretében történő beszerzésére, a Tanács nem vette át, bár a tervezett cél, évi 10 milliárd EUR[71], a teljes európai közbeszerzési volumen mindössze 0,44%-át teszi ki. Mindazonáltal történtek bizonyos intézkedések. Spanyolország például a 2011. július 8-i közbeszerzési törvényében 3%-os kvótát vezetett be innovatív termékek és szolgáltatások közbeszerzésére.

Annak érdekében, hogy hatékonyabban válaszoljon az említett kihívásokra, 2011 decemberében a Bizottság benyújtja az uniós közbeszerzési jogszabály felülvizsgálatára vonatkozó javaslatait, amelyek elősegítik innovatív termékek és szolgáltatások beszerzését, valamint a határokon átnyúló közös beszerzést.

Ezzel egyidejűleg a Bizottság kísérleti projekteket is elindított innovatív termékek és szolgáltatások beszerzésével kapcsolatos transznacionális együttműködés tárgyában. Ezek a projektek a megvalósíthatósági tanulmánnyal együtt előkészítik a terepet a jövőbeli uniós szintű támogatás növeléséhez és finomhangolásához, konkrétan a Horizont 2020-hoz, ami segítséget nyújt a tagállamoknak pénzügyi és humán erőforrásaik egyesítésében, hogy felszabadítsák az állami keresleti potenciált az innovatív megoldások számára.

5. POLITIKAI INTÉZKEDÉSEINK HATÁSÁNAK FOKOZÁSA KIFELÉ IRÁNYULÓ ÖSSZEFOGÁSSAL

A mai verseny egyre inkább a tudásról és az innovációról szól. Az európai versenytársak stratégiai lépéseket tettek ebben az irányban, nemzeti prioritásaik között előkelő helyen szerepeltetve az innovációt[72].

---

68 Az Innovatív Unió 16. vállalása.

69 Európai Bizottság (2010): Közbeszerzési mutatók, 2009. http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/indicators2009_en.pdf

70 Értékelő jelentés, SEC(2011) 853, 2011. június.

71 Az Innovatív Unió 17. vállalása.

72 USA:http://www.compete.org/about-us/initiatives/
http://www.nsf.gov/about/performance/strategic_plan.jsp
Kína: http://www.most.gov.cn/eng/index.htm

Az Innovatív Unió egyik célkitűzése, hogy az EU és tagállamai a harmadik országokkal folytatott tudományos együttműködést közös érdekű kérdésnek tekintsék, és közös stratégiákat dolgozzanak ki ezzel kapcsolatban[73].

E vállalásokkal összhangban az EU és a tagállamok a *nemzetközi tudományos és technológiai együttműködésre irányuló stratégiai fórum (SFIC)* keretében három kísérleti kezdeményezést dolgoztak ki (Indiával, Kínával és az USA-val).

Az Európai Uniós és a tagállamok egyik közös kezdeményezésének célja Európa mint kutatási célállomás vonzerejének növelése – különösen az Amerikai Egyesült Államokhoz képest. Ha a legtehetségesebb embereket az USA-ból Európába vonzzuk, kiválóságot kínálva és hasznosítva a fejlett európai technológiai központokat, annak helyre kell állítania a transzatlanti mobilitást.

Indiával stratégiai kutatási és innovációs menetrend előkészítése van folyamatban a meglévő kétoldalú tudományos-technikai együttműködés fokozása érdekében. Az egyik központi elem erős kapcsolatok kiépítésére irányul európai és indiai kiválósági központok között, hogy életképes és innovatív megoldások szülessenek a társadalmi kihívásokra a vízgazdálkodás, a biomassza-hasznosítás, az energetika vagy az egészségügy területén.

Kína tekintetében jelenleg folyik az Európai Unió és a tagállamok közös prioritásainak feltárása a Kínával történő összehangoltabb multilaterális együttműködés létesítése, valamint a kétoldalú programok, finanszírozási rendszerek és előírások (a szellemi tulajdonjogokkal kapcsolatos kérdéseket is beleértve) átjárhatóságának javítása céljából.

Az EU és a tagállamok új stratégiai partnerségére épülő, fent említett kísérleti kezdeményezések javítják a kiemelt partnerországokkal való stratégiai együttműködésünk mikéntjét, és fokozzák Európa kifelé irányuló kutatási és innovációs teljesítményét.

6. KÖVETKEZTETÉSEK ÉS A KÖVETKEZŐ LÉPÉSEK

2011-ben a kutatás és az innováció az érdekelt intézményekkel folytatott számos megbeszélésen vezető téma volt. Konkrét intézkedéseket kezdeményeztek, és javaslatokat nyújtottak be vagy nyújtanak be hamarosan. A Horizont 2020 javaslat felöleli az Innovatív Unió céljait, és az Innovatív Unió vállalásai végrehajtásának kulcsfontosságú eszköze lesz.

Az Innovatív Unióra vonatkozó 34 kötelezettségvállalásból kettőt nem fogadtak be: nemzeti szinten a közbeszerzési költségvetések egy részének elkülönítését innovatív termékekre és szolgáltatásokra, uniós szinten pedig a szociális partnerekkel való konzultációt a tudásalapú gazdaság összes szakmai szinten történő elterjesztésével kapcsolatban. Két további intézkedést elhalasztottak: a szabályozási keretek felülvizsgálatát és az ökoinnovációs cselekvési tervet. A Bizottság fokozza arra irányuló erőfeszítéseit, hogy az elhalasztott tevékenységeket haladéktalanul

---

[73] India: http://www.dst.gov.in/whats_new/press-release10/pib_10-3-2010.htm
Az Innovatív Unió 31. vállalása.

megkezdje, és sürgeti a tagállamokat, hogy intenzíven dolgozzanak az innovatív megoldások iránti kereslet közbeszerzéssel történő ösztönzésén.

Az Innovatív Unió három különböző dinamika köré épül. Az első a jogalkotási reform dinamikája, amely egy új európai kutatási és innovációs keretrendszer létrehozását jelenti. Uniós szinten már komoly erőfeszítések történtek innovációt elősegítő reformok elindítására. A Bizottság érintettek széles körével folytatott konzultáció alapján az Innovatív Unióban felvetett mind a hat jogalkotási javaslatot előterjesztette[74]. Felkéri az Európai Parlamentet és a tagállamokat, hogy eltökélten foglalkozzanak az innováció serkentésére irányuló jelenlegi és jövőbeli jogalkotási javaslatokkal.

Másodszor, a szereplők mobilizálása uniós szinten, az új innovációs eszközök és koncepciók tesztelésével és végrehajtásával. Az említettek kiegészítik a jogalkotási dinamikát, és az innováció új formáira (például szociális innováció) vagy az új együttműködési módokra (például európai innovációs partnerségek) koncentrálnak. Ezekkel az eszközökkel maradhatunk az innováció élvonalában, és így válhat lehetővé, hogy nyomon kövessük az innováció alakulását. 2011-ben ismét számos kísérleti projekt és megvalósíthatósági tanulmány indult el; 2012-ben további fellépések várhatók.

Végül, az Innovatív Unió sikere attól függ, nemzeti és regionális szinten mennyire tudja mobilizálni a cselekvést. A nemzeti reformprogramok felülvizsgálata jó kiindulópont egy erőteljes innovációs dinamikához, de csak az intézkedések következetes végrehajtása esetén lenne gyümölcsöző. Felkérik az uniós tagállamokat, hogy még inkább priorizálják a kutatási és innovációs beruházásokat, és a 2011-ben tett politikai kötelezettségvállalásokat fordítsák le a cselekvés nyelvére, különösen ami a kutatási és innovációs rendszereik hatékonyságának fellendítését célzó reformok előmozdítását, és a strukturális alapok kutatásra és innovációra történő felhasználásának javítását illeti.[75]

2012-ben a Bizottság tovább folytatja az Innovatív Unió létrehozását, különösen az Innovatív Unió 2012-re ütemezett két fennmaradó kezdeményezésének – javaslat az Európai Kutatási Térségen belüli keretrendszerre és az új fő mutató – előterjesztésével[76]. Előterjeszt továbbá egy külső értékelést, amelyet az újonnan létrehozott Európai Kutatási és Innovációs Tanácsadó Testület készített.

A folyamatban lévő innovációs szakpolitikai intézkedésekkel párhuzamosan a Bizottság az innováció más uniós politikákban található megközelítéseit is felülvizsgálja, és stratégiákat javasol arra vonatkozóan, hogy az innovációt valamennyi uniós politika főáramába kell állítani.

---

74 Horizont 2020, új kohéziós politika, a közbeszerzési jogszabályok reformja, új kockázatitőke-rendszer, szabványosítási csomag és az egységes szabadalmi oltalomra vonatkozó jogalkotási javaslatok.

75 Az Európai Tanács 2010. 2. 4-i következtetései

76 A gyorsan növekvő innovatív cégek aránya a gazdaságban; az első adatgyűjtés eredményeinek megvitatása jelenleg folyik a tagállamokkal. 2012-ben egy második adatgyűjtésre is sor kerül.

Melléklet: Az Innovatív Unió vállalásai terén tett előrelépés 2011-ben

Az egyes vállalásokkal kapcsolatban további információk a következő internetes címen találhatók: http://i3s.ec.europa.eu/home.html

	Az Innovatív Unió vállalása	**Határidő**	**Előrelépés**
1	Nemzeti stratégiák elfogadása, amelyek biztosítják elegendő számú kutató ké	2011	Folyamatban
2	Egyetemek független rangsorolása megvalósíthatóságának vizsgálata	2011	Folyamatban
	Az üzleti és a felsőoktatási szféra együttműködésének megvalósítása „tudás szövetségek" révén		
3	Javaslat az e-készségek fejlesztését szolgáló integrált keretrendszerre	2011	Folyamatban
4	Javaslat az EKT-re vonatkozó támogató keretintézkedésekre	2012	Folyamatban
5	Kiemelt európai kutatási infrastruktúrák kiépítése	2015 – 60%	Folyamatban
6	A jövőbeni uniós kutatási és innovációs programok egyszerűsítése, és az Innovatív Unióra való összpontosítása	2011	Folyamatban
7	A kis- és középvállalkozások növekvő részvételének biztosítása a jövőb kutatási és innovációs programokban		Folyamatban
8	A politikai döntéshozás tudományos alapjainak erősítése a Bizottság Közös Kutatóközpontja segítségével; „Európai fórum a jövőbe mutató tevékenységekről" nevű fórum létrehozása		Folyamatban
9	Az EIT (Európai Innovációs és Technológiai Intézet) stratégiai pro kidolgozása	2011 közepe	Folyamatban
10	Uniós szintű pénzügyi eszközök bevezetése, amelyek megnövelik a magánfinanszírozást	2014	Folyamatban
11	A kockázatitőke-alapok határokon átnyúló működésének biztosítása	2012	Folyamatban
12	Az innovatív cégek és a beruházók határokon átnyúló egymásra találásának e		Folyamatban
13	Az állami támogatások kutatási, fejlesztési és innovációs keretrendszerének v	2011	Folyamatban
14	Az uniós szabadalom létrehozása	2014	Folyamatban
15	A kulcsfontosságú területekre vonatkozó szabályozási keretek átvilágítása	2011-től kezdődő	Elhalasztva
16	A szabványosítás felgyorsítása és modernizálása	2011 eleje	Folyamatban
17	Címzett nemzeti közbeszerzési költségvetések elkülönítése innovatív termékekre	2011-től kezdődő	Nem kezdődött el
	Uniós szintű támogatási mechanizmus létrehozása és a közös közbeszerzése tétele		Folyamatban

18	Ökoinnovációs cselekvési terv előterjesztése	2011 eleje	Elhalasztva
19	Európai Tervezési Vezetőtestület létrehozása	2011	Folyamatban
	A Kreatív Iparágak Európai Szövetségének létrehozása		Folyamatban
20	A nyílt hozzáférés támogatása; az intelligens kutatási információs szolgáltatások támogatása		Folyamatban
21	Az együttműködő kutatás és a tudásátadás megkönnyítése		Folyamatban
22	Szabadalmi és engedélyezési európai tudáspiac létrehozása	2011	Folyamatban
23	A szellemitulajdon-jogok versenyellenes célokra való használata elleni védelem		Folyamatban
24/ 25	A kutatásra és innovációra szánt strukturális alapok felhasználásának javítása	2010-től kezdődően Platform 2012-re	Folyamatban
26	Kísérleti kezdeményezés elindítása a szociális innováció területén; a szociális innováció segítése az Európai Szociális Alapon keresztül		Folyamatban
27	A közszférát és a szociális innovációt vizsgáló kutatási program támogatása	2011-től kezdődő	Folyamatban
	Az európai közszektor innovációs eredménytáblájának bevezetése kísérleti je		
28	Konzultáció a szociális partnerekkel a tudásalapú gazdaság és a pia kölcsönhatásról		Nem kezdődött el
29	Európai innovációs partnerségek kísérleti jelleggel való létrehozása, javaslattétel innovációs partnerségekre	2011	Folyamatban
30	Integrált politikák bevezetése a tehetségek Európába vonzása céljából	2012	Folyamatban
31	A harmadik országokkal folytatott tudományos együttműködés közös uniós/tagállami prioritásként való kezelése, és javaslattétel közös megközelítésekre ezzel kapcsolatban	2012	Folyamatban
32	Globális kutatási infrastruktúrák kiépítése	2012	Folyamatban
33	A nemzeti kutatási és innovációs rendszerek maguk a tagállamok általi értékelése, valamint a kihívások és reformok meghatározása;		Folyamatban
34	Vezető innovációs mutató kidolgozása		Folyamatban
	Az előrelépések nyomon követése az Innovatív Unió eredménytáblája alapján		